

Σε τεντωμένο σχοινί βαδίζει ο Ερντογάν

Του **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΑΡΕΤΑΙΟΥ**
e.aretaios@realnews.gr

Εγκλωβισμένη ανάμεσα στη Δύση και τη Ρωσία, η Τουρκία κινείται σε τεντωμένο σχοινί στη σκιά των οικονομικών επιπτώσεων στην ήδη εύθραυστη τουρκική οικονομία εξαιτίας των δυτικών κυρώσεων σε βάρος της Μόσχας. Η Αγκυρα θεωρεί ότι δεν έχει την πολυτέλεια να επιλέξει στρατόπεδο και δηλώνει ότι δεν θα εφαρμόσει κυρώσεις, προσπαθώντας να διατηρήσει ίσες αποστάσεις ανάμεσα στις δύο εμπόλεμες πλευρές, στέλνοντας αμφίσημα μηνύματα προς όλες τις κατευθύνσεις, ενώ αναδεικνύει το ζήτημα των Στενών του Βοσπόρου ως τη βασική της συνεισφορά στην αποκλιμάκωση της κρίσης. Τόσο ο **Ιμπραήμ Καλίν** όσο και ο **Μεβλούτ Τσαβούσογλου** κατέστησαν σαφές ότι η Αγκυρα δεν έχει την πρόθεση να συμμετάσχει στις κυρώσεις εις βάρος της Ρωσίας και ότι «η Τουρκία δεν χρειάζεται να επιλέξει πλευρά, κρατά μια στάση αρχής».

Στην Αγκυρα υπάρχει έντονη ανησυχία για τις επιπτώσεις που θα έχουν στην τουρκική οικονομία οι σκληρές κυρώσεις Ευρωπαίων αλλά και Αμερικανών και για το ενδεχόμενο να ασκηθεί πίεση από τις Βρυξέλλες και την Ουάσιγκτον στην Τουρκία προκειμένου να συμπλεύσει μαζί τους και να εφαρμόσει κυρώσεις εις βάρος της Ρωσίας. Η μεγάλη ενεργειακή και οικονομική εξάρτηση της Τουρκίας από τη Ρωσία και ο κυρίαρχος ρόλος της Μόσχας στη Συρία καθιστούν ασφικτικά τα περιθώρια ελιγμών της Αγκυρας, η οποία δεν φαίνεται να έχει άλλη επιλογή από το να προσπαθήσει να «τετραγωνήσει τον κύκλο».

Όλα τα μηνύματα από την Αγκυρα συγκλίνουν στο ότι η Τουρκία δεν θέλει να επιλέξει οριστικά ένα στρατόπεδο και ότι επιθυμεί να συνεχίσει να έχει τις ίδιες σχέσεις που είχε και με τη Ρωσία και με την Ουκρανία πριν από τον πόλεμο. Η Τουρκία, αλλάζοντας λεξιλόγιο, υιοθέτησε πριν από περίπου μία εβδομάδα τον όρο

Οι πιέσεις από Ουάσιγκτον και Βρυξέλλες για να εγκαταλείψει την τακτική των ίσων αποστάσεων και οι νέοι κλυδωνισμοί που δέχεται η τουρκική οικονομία

του «πολέμου» ανάμεσα στη Ρωσία και την Ουκρανία και εξέφρασε πολλές φορές ότι είναι στο πλευρό της Ουκρανίας. Ωστόσο, οι κινήσεις της σε διπλωματικό επίπεδο εξακολουθούν να θεωρούνται αμφίσημες. Την ίδια ημέρα που η Τουρκία απείχε από την ψηφοφορία στο Συμβούλιο της Ευρώπης για την αναστολή της εκπροσώπησης της Ρωσίας, υποστήριξε και την απόφαση του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) να διακόψει τη διαδικασία ένταξης της Ρωσίας και να κλείσει την αντιπροσωπεία του στη Μόσχα. Ωστόσο, ψήφισε υπέρ της καταδίκης της ρωσικής εισβολής στα Ηνωμένα Έθνη. Η απόφαση να εφαρμοστεί τη Συνθήκη του Μοντρέ και να κλείσει τα Στενά του Βοσπόρου στα πολεμικά πλοία των παράκτιων και μη χωρών της Μαύρης Θάλασσας, εκτός από αυτά που θα επέστρεφαν στις βάσεις τους, είναι ένα βήμα που, όπως εκτιμούν Τούρκοι αναλυτές, τη φέρνει πιο κοντά στη Δύση, αλλά, προς το παρόν τουλάχιστον, δεν φαίνεται να είναι τόσο σημαντικό για τους δυτικούς συμμάχους της. «Η κίνηση αυτή θα είχε μόνο συμβολικό χαρακτήρα», δήλωσε στο CNN ο καθηγητής Διεθνών Σχέσεων **Μουσταφά Αϊντίν**, πρόεδρος του Συμβουλίου Διεθνών Σχέσεων της Τουρκίας, εξηγώντας ότι δεν έχει νόημα για τις χώρες του ΝΑΤΟ να εισέλθουν στην περιοχή, καθώς η Ρωσία έχει πλήρη υπεροχή και μεγάλη δύναμη πυρός στη Μαύρη Θάλασσα. Πάντως, σύμφωνα με τον Μ. Τσαβούσογλου, η Αγκυρα διέμνησε στη Μόσχα να μη στείλει τα τέσσερα πολεμικά να περάσουν τα Στενά προς την κατεύθυνση της Μαύρης Θάλασσας και εκείνη το δέχθηκε, καθώς τα πλοία αυτά δεν ανήκαν στις βάσεις της συγκεκριμένης περιοχής.

Αποφεύγει τις πιέσεις

Η Αγκυρα προσπαθεί να αναδείξει το θέμα των Στενών σε μείζονος σημασίας ζήτημα για την ενδεχόμενη σύγκρουση και ενδεχομένως, όπως εκτιμούν Ευρωπαίοι αναλυτές, να αποφύγει τυχόν πιέσεις όσον αφορά τη στάση που θα κρατήσει απέναντι στις κυρώσεις εις βάρος της Ρωσίας. Η διαφορούμενη αυτή στάση της Αγκυρας πηγάζει, σύμφωνα με αναλυτές και διπλωμάτες, από δύο παράγοντες. Ο πρώτος αφορά την εξωτερική της πολιτική, όπου ο **Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν** αλλά και οι Τούρκοι διπλωμάτες θεωρούν ότι η γειτονική χώρα μπορεί να διατηρήσει τον ρόλο της ως ανεξάρτητης περιφερειακής δύναμης και να μη συνταχθεί απόλυτα ούτε με τη μία ούτε με την άλλη πλευρά. Σε αυτό το πλαίσιο, η Τουρκία φιλοδοξεί να επαναβεβαιώσει το αφήγημά της ότι μπορεί να κινείται ανεξάρτητα από τους δυτικούς, ενώ παράλληλα θα ήθελε να διαδραματίσει και έναν διαμεσολαβητικό ρόλο, κάτι που -προς το παρόν τουλάχιστον- δεν φαίνεται να μπορεί να πετύχει.

Ο άλλος παράγοντας, που κατά την άποψη πολλών αναλυτών είναι και ο πιο σημαντικός σήμερα, είναι ότι, αν η Τουρκία αναγκαστεί να επιλέξει στρατόπεδο, το κόστος για την οικονομία της και άρα για τις πολιτικές δυναμικές σε μια ιδιαίτερα «καυτή» και μακρά προεκλογική περίοδο θα είναι πολύ μεγάλο, ειδικά για το κυβερνών κόμμα. Ηδη, Τούρκοι οικονομολόγοι εκτιμούν ότι η ρωσική εισβολή θα επιφέρει ένα πλήγμα της τάξεως των 30-35 δισ. δολαρίων στην τουρκική οικονομία. Ο αναλυτής του Αμερικανικού Ινστιτούτου Brookings **Κεμάλ Κιρίστσι** εκτιμά ότι «πέρα από την πίεση που ασκεί η κρίση στις τιμές της ενέργειας, οι δυτικές κυρώσεις -ιδίως η απόφαση να περιοριστεί η πρόσβαση των ρωσικών τραπεζών στο SWIFT- θα επηρεάσουν αρνητικά την τουρκική οικονομία. Το εύθραυστο τουρκικό νόμισμα έχασε το 5% της αξίας του μόνο με την είδηση της ρωσικής εισβολής. Οι ειδήσεις για ένα μπαράζ ακυρώσεων στον τουρισμό, που καταστρέφουν τις προσδοκίες για μια άνθηση μετά την COVID-19, θα επιδεινώσουν αυτή την ευθραυστότητα».

d.mihalelis@realnews.gr

η άποψη
του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΙΧΑΛΕΛΗ**

Το «εγχειρίδιο Πούτιν»

«**ΕΠΙΤΗΔΕΙΟΣ** ουδέτερος», «στριμωγμένος», «απομονωμένος», «μόνος», «αλαζόνας», «μεγαλομανής», «δικτάτορας». Χαρακτηρισμοί και επιθετικοί προσδιορισμοί πολλοί. Μπορεί να ανταποκρίνονται στην αλήθεια ή σε πλευρές αυτής. Όμως, όλα τα παραπάνω, πέρα από την ψυχολογική μας εκτόνωση και την ικανοποίηση του θυμικού όσων διαβάζουν ή ακούν, τι άλλο προσφέρουν; Σίγουρα όχι καλές υπηρεσίες στον εθνικό στόχο. Διότι όλα τα παραπάνω μπορούν να λειτουργήσουν ως παραμορφωτικός καθρέφτης ή αποπροσανατολιστικά και να μας εγκλωβίσουν σε λάθος «ανάγνωση» και αποκωδικοποίηση του Ερντογάν. Όπως δηλαδή έκαναν Ευρωπαίοι (και ΗΠΑ) με τον Πούτιν... Προφανώς και δεν υπάρχει καμία σύγκριση στις τρεις περιπτώσεις: ούτε η Τουρκία είναι Ρωσία, ούτε η Ελλάδα είναι Ουκρανία, ούτε η ρωσική εισβολή συγκρίνεται με την τουρκική επιθετική ρητορική. Ενώ καμία σχέση δεν έχουν και τα αντικειμενικά, πολιτικά και ιστορικά δεδομένα των δύο καταστάσεων. **ΟΜΩΣ...** Υπάρχει ένα τεράστιο **ΟΜΩΣ!** Η συμπεριφορά Ερντογάν είναι σαν να ακολουθεί το «εγχειρίδιο Πούτιν»

στην τακτική έναντι της Ουκρανίας: ίδια ρητορική, ίδιο ύφος, ίδιες κινήσεις, ίδια φρασεολογία, ίδια επιχειρηματολογία. Η αλήθεια είναι ότι σε αρκετές περιπτώσεις στο παρελθόν διαπίστωσε η Ελλάδα ότι στο θέμα με την Τουρκία δεν έχει να περιμένει πολλά από τον διεθνή παράγοντα, ο οποίος το Διεθνές Δίκαιο το επικαλείται κατά το δοκούν και όπου δεν διαταράσσονται οι υφιστάμενες ισορροπίες. Η Ελλάδα δεν λογοδοτεί έναντι φίλων ή συμμάχων, αλλά απέναντι στην Ιστορία της και στο εθνικό χρέος. Γι' αυτό και ορθώς κινείται στο επίπεδο αποτροπής και εξοπλίζεται, δημιουργώντας αφενός συμμαχίες, αφετέρου τη βεβαιότητα ότι σε συνθήκες κρίσης θα ήταν δυσκολοκατάβλητος αντίπαλος. Είναι ευνοϊκή συγκυρία να κινηθεί πολιτικά και διπλωματικά η χώρα μας αναδεικνύοντας το «εγχειρίδιο Πούτιν» και το πώς το ακολουθεί ο Ερντογάν. Μοιάζει δύσκολο, αυτή την ώρα, ο διεθνής παράγοντας να θέλει να ασχοληθεί με άλλο μέτωπο, πέραν του πολεμικού. Όμως, είναι εύκολο να του εξηγηθεί ότι δεν υπάρχει περιθώριο για δεύτερη λάθος ανάγνωση. Το δις εξαμαρτείν...